

HOVO BRABANT
SENIORENACADEMIE

KENNIS | ONTMOETEN | VERWONDEREN

Hoger
onderwijs
vanaf 50 jaar

JAARVERSLAG
2021

Inhoudsopgave

1. Terugblik.....	3
2. Missie en visie	4
3. Organisatie	4
3.1 Organogram	5
3.2 Bestuur	5
3.3 Programmaraad	5
3.4 Medewerkers.....	6
3.5 Sed Vitae	6
4. Onderwijs.....	6
4.1 Cursistenaantallen.....	6
4.2 Docenten	7
4.3 Evaluaties.....	7
5. Financiën	8
6. Vooruitblik.....	8

1. Terugblik

Het jaar 2021 begon minder optimistisch door het annuleren van de winteracademie vanwege de strenge lockdown die door het kabinet half december 2020 werd afgekondigd om verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.

Ook de voorjaarscursussen die eind januari zouden starten zijn in eerste instantie verplaatst naar eind februari. Toen de versoepelingen uitbleven zijn een achttal cursussen live online gestart via zoom. De ervaring leerde ons dat zowel cursisten als docenten inmiddels redelijk wat ervaring hadden opgedaan met zoom en de drempel om deel te nemen lager was. Om cursisten op weg te helpen zijn voorafgaand aan de online colleges een tweetal gratis oefensessies zoom georganiseerd. Op maandag 29 maart vond een online paaslezing plaats over Pasen in de beeldende kunst en muziek, gratis voor cursisten. Maar liefst 116 mensen namen deel aan deze lezing. Deze middag werd zeer gewaardeerd door de deelnemers.

We keken uit naar de zomeracademie. Vanaf juli waren fysieke bijeenkomsten weer mogelijk waardoor we de eerste twee weken van juli de zomerprogramma's mochten uitvoeren op de campus van Tilburg University, de laatste twee weken van augustus zijn we vanwege de introductieactiviteiten op de campus uitgeweken naar het Willem-II Stadion. In totaal hebben we 11 van de 14 cursussen uit kunnen voeren, waaronder een tweedaagse natuurexcursie en 2 driedaagse filosofiecursussen. Het feit dat we na zo'n lange tijd elkaar weer konden ontmoeten zorgen voor grote blijdschap en plezier bij docenten en cursisten.

Vanwege het stoppen van HOVO Nijmegen eind 2020 hebben HOVO Brabant en HOVO Utrecht de handen ineengeslagen en bieden vanaf het najaar 2021 een gezamenlijk onderwijsprogramma in Nijmegen aan. Per semester worden een twintigtal cursussen aangeboden, veelal door vaste kerndocenten waardoor de kwaliteit is gewaarborgd.

Door deze uitbreiding van het aanbod in de regio Nijmegen stonden er in het najaar maar liefst 39 cursussen op de planning, waaronder 10 in Nijmegen. Het bleef lastig om in te schatten of het HOVO-publiek de weg naar de colleges weer weet te vinden. Wij zagen bij sommige cursisten enige terughoudendheid, maar ook cursisten die dolblij waren dat ze weer welkom waren op de leslocaties. Vrijwel alle colleges waren voor het einde van het jaar afgerond en de evaluaties laten zien dat men hier zeer positief op terugkijkt.

Het onderwijs, ook bij HOVO, heeft de afgelopen twee jaar veel geleerd van de opgelegde beperkingen. Dankzij nieuwe technieken en inventiviteit werden heel veel ouderen bereikt. We zagen deelnemers bij die we voorheen niet in het vizier hadden. De geleerde lessen zullen in de toekomst van grote waarde zijn. Opnieuw is gebleken hoe groot het aanpassingsvermogen van mensen is. Ondanks alles draaide de wereld door. We hebben vrijwel het gehele jaar onderwijs kunnen verzorgen en kijken terug op een in positieve zin, dynamisch jaar.

Petra van Ruiten MEM
Directeur HOVO Brabant

2. Missie en visie

De missie en visie van HOVO Brabant is:

HOVO Brabant is de onderwijsorganisatie die iedereen vanaf 50 jaar in Brabant uitdaagt zich te blijven ontwikkelen. Met een gevarieerd en hoogwaardig cursusaanbod, gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten prikkelen we tot verwondering, honger naar kennis en ontmoeting.

Visie

Alle hoogopgeleide 50+ ers in Brabant kennen ons unieke aanbod. Onze cursisten en docenten zijn de ambassadeurs van HOVO Brabant en dragen in belangrijke mate bij aan onze naamsbekendheid en imago. Door het inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, samen te werken met zowel de dragende instellingen als externe partijen én te luisteren naar de wensen van onze cursisten weten we alle 50+ ers te boeien en te binden. We anticiperen op de verschillende behoeften van de cursistenpopulatie door een eigentijds en actueel onderwijsprogramma te brengen. We sluiten aan bij een jonger en breder publiek en zorgen dat de inhoud en uitvoering van ons onderwijs vernieuwend en multidisciplinair is. Onze docenten zijn academisch geschoolde professionals die worden ondersteund door een kleine en wendbare organisatie.

De komende vijf jaar wil HOVO Brabant zich verder ontwikkelen tot een participatieve hoogwaardige onderwijsomgeving voor iedereen vanaf 50 jaar. HOVO Brabant is daarbij een ontmoetingsplaats waarin het onderzoekend leren door docenten en cursisten centraal staat. We willen de naamsbekendheid van HOVO Brabant in de regio vergroten en doen dit door een actief marketingbeleid te voeren en cursisten en docenten in te zetten als ambassadeurs.

We richten ons de komende jaren specifiek op de jongere doelgroep in de leeftijd van 50 – 65 jaar, inclusief de werkenden. Zij zijn de cursisten van de toekomst. We vergeten daarbij de oudere doelgroep niet, door de toenemende levensverwachting bedienen we namelijk een steeds grotere range.

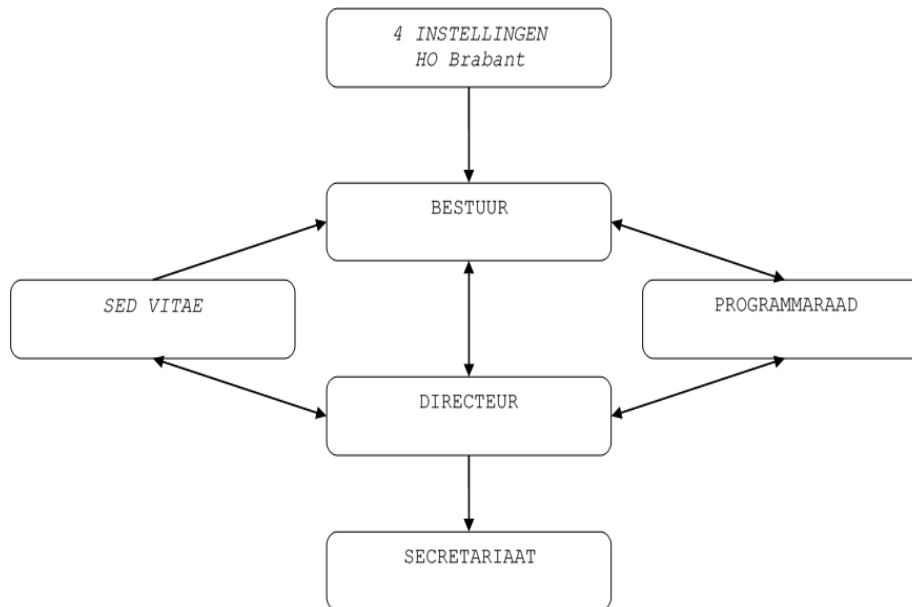
De organisatie anticipeert op de behoeften van de diverse doelgroep-segmenten door een gevarieerd, hoogwaardig en gedifferentieerd onderwijsprogramma te ontwerpen en uit te voeren. Om ook aansluiting te vinden bij een jonger en breder publiek zal de inhoud van het aanbod gevarieerd, actueel en innovaties zijn. Dit vraagt om een meersporenbeleid zodat iedere HOVO-cursist zich aangesproken voelt en wordt uitgedaagd. HOVO Brabant bouwt verder aan duurzame relaties met de partnerinstellingen; Avans Hogeschool, Fontys Hogescholen, Tilburg University en Technische Universiteit Eindhoven en zoekt actief de samenwerking met partners in de regio.

3. Organisatie

De stichting Seniorenacademie voert deze educatieve missie uit door het organiseren van Hoger Onderwijs voor Ouderen (HOVO) in geheel Noord-Brabant. Het onderwijs worden uitgevoerd zonder winst oogmerk en met waarborg voor de continuïteit van de dienstverlening.

Hierbij spelen de vier grote instellingen voor hoger onderwijs in Brabant: Avans Hogeschool, Fontys Hogescholen, Tilburg University en de Technische Universiteit Eindhoven, een dragende en constituerende rol waardoor HOVO Brabant gezien kan worden als een bijzondere vorm van hoger onderwijs in Brabant en als educatieve valorisatie.

3.1 Organogram

3.2 Bestuur

Het bestuur treedt op als bestuurder en werkgever. Het bestuur van de Stichting Seniorenacademie Brabant (SAB) wordt gevormd door bestuurders van de participerende instellingen voor hoger onderwijs en door de voorzitter van de vriendenvereniging Sed Vitae. In het voorjaar 2021 hebben mev. H.J.M. Scheepers en dhr. K. Sijtsma afscheid genomen. Op 31 december 2021 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

- Dr. J. (Jacomine) Ravensbergen, Lid College van Bestuur Avans Hogeschool (Voorzitter);
- Prof. dr. ir. A.J. (Jantine) Schuit, Vice-Rector Magnificus Tilburg University;
- Prof. dr. ir. F.P.T. (Frank) Baaijens* , Rector Magnificus TU/e;
- Mr. J.M. (Jessie) Rutten MBA, secretaris College van Bestuur Fontys Hogescholen;
- Dr. C.P. (Kees) Rijgersberg, voorzitter Sed Vitae (Vrienden van HOVO Brabant).

*Bij afwezigheid vertegenwoordigd door drs. Patrick Groothuis (TU/e) (Peningmeester)

3.3 Programmaraad

De programmaraad is een inhoudelijk adviesorgaan, benoemd door het bestuur en bestaat uit ervaren docenten en/of leidinggevenden afkomstig uit de universiteiten en hogescholen die de stichting dragen. De taak van de programmaraad is om toe te zien op het niveau van de cursussen en de docenten en de evenwichtige samenstelling van het cursusaanbod.

De programmaraad is onderdeel van de kwaliteitsborging van HOVO als specifieke vorm van hoger onderwijs. De leden van de Programmaraad worden benoemd voor een periode van 3 jaar met een mogelijke verlenging van 1 tot 3 jaar.

In 2021 heeft de voorzitter Anton van Steenhoven in verband met het verstrijken van de tweede termijn afscheid genomen en is opgevolgd door Henk Nijmeijer namens de Technische Universiteit Eindhoven. De voorzittershamer is overgenomen door Ron Tenge. Ad Vingerhoets heeft in verband met pensionering afscheid genomen en is opgevolgd door Has Klerx namens Tilburg University.

Op 31 december 2021 was de samenstelling van de programmaraad als volgt:

Mr. R. (Ron) Tenge (voorzitter) Avans Hogeschool (voorzitter);
Prof. dr. (Henk) Nijmeijer, Technische Universiteit Eindhoven;
Dr. M. (Martijn) Willemsen Technische Universiteit Eindhoven;
Drs. K. (Karin) Neervoort, Fontys Hogescholen;
Dr. D.A.C.M. (Thea) van Roermund, Fontys Hogescholen;
Prof. dr. A. (Alkeline) van Lenning, Tilburg University;
Drs. H.R.L.J.A.C (Has) Klerx, Tilburg University;
Drs. G.W. (Wim) de Haas, Avans Hogeschool.

3.4 Medewerkers

Door het tijdelijk teruglopen van de kantoorwerkzaamheden is de openstaande vacature pas in de 2021 niet ingevuld.

Per 31 december 2021 is de organisatie als volgt samengesteld:

Petra van Ruiten	directeur	0,8 fte
Jacqueline Verroen	controller/bureaumanager	0,8 fte
Vacature	administratief medewerker	0,45 fte

De directeur legt bij het bestuur verantwoording af aangaande het algeheel (financieel) management middels een jaarverslag en jaarrekening. Zij bereidt besluitvorming voor betreffende personeel, strategisch, onderwijskundig en financieel beleid. De directeur geeft leiding aan het bureau en is integraal verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in de organisatie en op het secretariaat.

3.5 Sed Vitae

Sed Vitae behartigt de belangen van de cursisten en fungeert als aanspreekpunt in zaken de cursisten betreffende. In het kader van de kwaliteitsbewaking neemt (een delegatie van) het bestuur van Sed Vitae kennis van de uitkomsten van de cursusevaluaties (2 x per jaar) en bespreekt deze met de directeur. Daarnaast biedt Sed Vitae incidenteel praktische ondersteuning bij Pr-activiteiten.

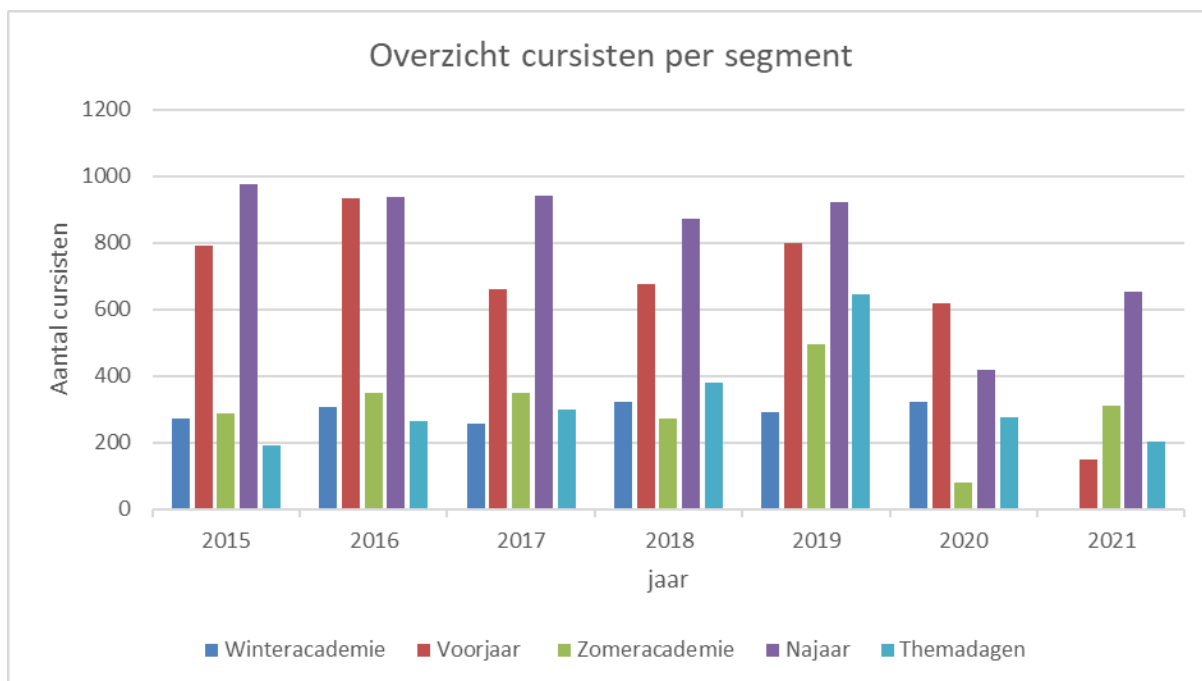
4. Onderwijs

4.1 Cursistenaantallen

In totaal hebben 1321 cursisten in 2021 aan een cursus of themadag deelgenomen. Als we de cijfers in een meerjarige ontwikkeling plaatsen zien we dat door de pandemie het aantal inschrijvingen in 2020 al bijna 46 % lager was ten opzichte van 2019. Ook de cijfers in 2021 blijven fors achter vanwege het volledig annuleren van de winteracademie en het feit dat we in het voorjaar alleen online onderwijs konden uitvoeren.

We verwachten dat we de moeilijkste tijd achter ons hebben gelaten en hopen dat we komend jaar de cursisten die we de afgelopen twee jaar niet hebben gezien weer mogen verwelkomen.

De ontwikkeling van het aantal inschrijvingen voor de Zomeracademie/Winteracademie, themadagen en voor- en najaarscursussen over de afgelopen 7 jaar geeft het volgende beeld:

4.2 Docenten

HOVO Brabant staat of valt met de kwaliteit van de docenten. Zij vormen de spil waaromheen de Stichting zijn werkzaamheden uitvoert en missie realiseert. Door de pandemie hebben vele docenten de switch naar online onderwijs gemaakt om zo, indien nodig, het onderwijs op afstand vorm te geven.

4.3 Evaluaties

In 2021 zijn alle cursussen en themadagen digitaal geëvalueerd. De uitkomsten zijn besproken met de programmaraad. De resultaten worden uiteraard ook teruggekoppeld aan de betreffende docenten en ter kennis gebracht aan het bestuur van de stichting. De volgende tabel geeft een overzicht van de gemiddelden over de cursussen per seizoen in 2021:

Gemiddelde waardering	
Voorjaar	8,3 (online)
Najaar	8,1
Winteracademie	nvt
Zomeracademie	8,4
Themadagen	8,1

Met een gemiddeld responsepercentage van 60% wordt er goed gebruik gemaakt van deze mogelijkheid om feedback te geven en zijn de uitkomsten redelijk representatief. Deze percentages verschillen per cursus echter soms enorm (van 25 tot 90%) zodat de uitkomsten op cursusniveau niet altijd representatief zijn. Ook in 2021 is de waardering van de cursisten uitstekend te noemen en kregen de cursussen gemiddeld een mooie 8,2.

5. Financiën

Het boekjaar 2021 is afgesloten met een negatief resultaat van -€ 56.646. Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening komt hiermee ruim 18 k lager uit dan in 2020. De aanhoudende pandemie en de preventieve maatregelen genomen door de overheid zijn hier debet aan. Cursussen zijn gestopt, geannuleerd, verplaatst en cursisten toonden risicomijdend gedrag daar waar fysiek onderwijs wel mogelijk was. De winteracademie is volledig geannuleerd en de online cursussen die als gevolg van de lockdown in het voorjaar zijn aangeboden bleken minder populair.

Het eigen vermogen komt daarmee op € 511.610. Het vermogen bestaat uit bij de oprichting van de Seniorenacademie door de instellingen voor hoger onderwijs ingebrachte middelen, de daaruit voortvloeiende rentebaten en de resultaten sinds de oprichting. De cursusprijzen worden bepaald op basis van feitelijke kosten zonder winstoogmerk.

6. Vooruitblik

Het afgelopen jaar was net als 2020 een moeizaam jaar door de pandemie. Na twee jaar aanpassingen doen op het programma en flexibel anticiperen op alle maatregelen waardoor we niet ver vooruit kunnen kijken gaan we er voorzichtig van uit dat het hoger onderwijs voor ouderen in 2022 weer enigszins terug kan keren naar de normale situatie.

De cursisten die we in 2020 en 2021 door de pandemie hebben gemist hopen we binnenkort weer terug te zien op de diverse leslocaties. Het betrokken docententeam staat te popelen om de cursisten weer fysiek te ontmoeten.

Nijmegen wordt na de positief verlopen pilotfase feitelijk gezien als een vijfde leslocatie en zal meelopen met de reguliere bedrijfsvoering. De ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs zal samen met HOVO Utrecht worden gecontinueerd.

Wij hopen als organisatie dat cursisten en belangstellenden de weg naar HOVO Brabant weer weten te vinden zodat we verder kunnen bouwen aan het hoger onderwijs voor iedereen vanaf 50 jaar.

Petra van Ruiten MEM
Mei 2022